

է հայկական հարցի մասին՝ «History of the Armenian Question to 1875», տպւած Իլինոյիսի համալսարանի հոգա-ծութեամբ, Ուրբանա քաղաքում: Եր - կուսն էլ անգլիերէն լեզուով:

Մ. Յ. Սէքի գործը 629 էջոց ման-րակրկիտ ուսումնասիրութիւն է հնդկա-հայոց մասին՝ հարուստ բազմակողմա-նի նոր ու հետաքրքրական նիւթերով: Գիրքը բաղկացած է յառաջարանից, 47 գլխից եւ մի յաւելածից: Յառաջարա-նում կան տեղեկութիւններ գործի բը-նոյթի մասին, ապա գլուխ առ գլուխ տրւած է Ազքայի, Կալիօրնի, Ֆարթ-փուր Սիբի, Դէլիի, Լահորի, Քարու-լի, Սուտաթի, Բոմբէյի, Չինսուրաի, Չանդեռնագորի, Սայիդաբադի, Մոնղի-րի, Կալկաթայի, Լուիսնովի, Դակկայի, Մադրասի հայոց պատմութիւնը: Առան-ձին գլուխներ յատկացւած են երեւելի հնդկահայ դէմքերի՝ յայտնի պետական գործիչներ Միրզա Զուլ - Քէրնէյնը եւ Մարկոս Էրիզադը, կամ նշանաւոր դի-ւանագէտներ Խոջա Իսրայէլ Շահադը, Մարգար Աւագ Շինէնցը եւ Խոջա Պետ-րոս Արութիւնը, ակամաւոր զինուորա-կաններ Գուրգէն Խանը եւ զնդապետ

Յակովբ Պետրոսը, կամ, վերջապէս, Միրզա Զուլ - Քէրնէյն ու Սարմադ Բա-նաստեղծները եւ այլն: Յաւելածի մէջ առաջ են բերւած Զենոպ Գլակի տեղե-կութիւնները Հնդկաստանի մասին: Մենք դեռ առիթ կունենանք խօսելու Մ. Յ. Սէքի այս շահեկան գործի մասին:

Ա. Սարգսեանի աշխատութիւնը բաղ-կացած է մի ներածութիւնից, եօթը գը-լուխներից եւ օգտագործւած աղբիւրնե-րի ընդարձակ ցանկից: Ներկայացւած են հայկական հարցին ծնունդ տուող պատճառները, հայկական հարցի ծա-գումն ու զարգացումը, Բերլինի վեհա-ժողովի հանգամանքներն ու գաղտնի դիւանագիտութեան դերը եւ բարեկրո-գումների ծրագրերն ու փորձերը մին-չեւ 1885 թ.: Այս բնականը մի սահմա-նագիծ է որ բաժանում է հայկական հարցի գուտ դիւանագիտական շրջանը յեղափոխական շրջանից: Ա. Սարգսեա-նը օգտագործել է հայերէն եւ օտար լե-զուներով գոյութիւն ունեցող բազմա-թիւ, երեք հարիւրից աւելի հրատարա-կութիւններ: Այս գործի մասին էլ պի-տի խօսի «Վէմ»-ում աւելի համգա-մանօրէն:

ՏԱՐԵԳԻՐՔ ՔՂԻԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Հիւս. Ամբրիկայի Տիտոյիտ քաղա-քում է լոյս տեսել այս տարեգիրքը - մի նոր մշակութային վայր, ուր հայ տպարան է կիւմնւած: 190 էջոց հատո-րում տրւած են տեղեկութիւններ Քղիի շրջանի անցեալ կեանքի զանազան կող-մերի մասին - տեղագրութիւն, ազգա-գրութիւն, տնտեսութիւն, բանահիւսու-

թիւն, մշակոյթ, դէպքեր, դէմքեր, ինքնապաշտպանութեան կռիւներ, բարք ու կենցաղ - մի խօսքով Քղին ու Բղե-ցին իր անցեալով: Հատորում կան նը-կարներ, քարտէս եւ ձայնագրւած եր-գեր: Իբր փորձ՝ հետաքրքրական եւ շը-նարհաւորելի գործ է:

